

Јед ҮстҮний пролетарийлары бирикнлэгэр!

В. ПРИНЦЕВ.

**Коминтернның VI-чы
= Конгресс-јуунына. =**

П. Чагат-Строев ибчүргән.

Ойрот Областың Обкомы ВКП (б) чыгарган.
Улалу—туразы.—1928 жыл.

Ойрот.
91-365

Дөр үстүүнийг пролетарийлары бирикнлэгэр!

В. ПРИНЦЕВ.

Гос. Публ. Б-ка
1929.
Об. экз. Лнгр.

221

Коминтернның VI-чи = Конгрес-јуунына. =

6-и конгрес Коминтерна

П. Чагат-Строев нөчүргэн.

Инв. № _____

БУ БИЧИКТЭ АЙДЫЛГАН ЭРМЭКТИГ УЧЫ-БАЖЫ.

Јәрдинг үстүнэ тэкши революция болорын бис, не учурлу кичээп јадыбыс.

Коминтерн-јәр үстүнэ тэкши болор революцияныг өзөгү болор.

Капиталистардыг бәктәнгәни нәниг учун, бәк эмәс, когыс болып јат.

Күн-чыгыжыныг акту күчү-лә јаткан албатыныг революция әдип, тартыжып јатканы.

Кыдат јәриндәги революция.

Англияныг ишмекчиләри тартышканы.

Революцияныг түймәәни лә буржуйлар канайта туружып јат.

Коминтернаныг VI-чы конгресстыг бүдүрәр болгон кәрәктәри.

СССР-динг акту күчү-лә јаткан албатызы нәни кичээр учурлу.

Коминтерна дәгәни не болор.

ЈЭРДИҢ ҮСТҮНЭ ТЭКШИ РЕВОЛЮЦИЯ БОЛО- РЫН БИС НЭ УЧУРЛУ КИЧЭЭП ЈАДЫБЫС.

Бистинг јәрдинг ишмәкчи-лә крестьяндары, коммунист партиага баштадып, Үлүүргәннинг улу революциязын эдэлә, башкарууды бойларынын колына алды, акту күчү-лә јаткан албатынын күчин јийтән буржуйларды, бийләрди, байларды јәгип, агтарды.

Канча јылга улай, акту күчү-лә јаткан албаты, колында мылтыкту, революциадан алганын бәрбәй, араадап кәлгән актардын чәрүзилә јуулашкан, нә нәмә јәдинбәй, түрәп, чаксап-та калган болзо, акту күчү-лә јаткан албаты. сөзи-јөби јаныс учун, актарды јәнди.

Эмди јәрдинг үстү тәкши јуу чак јок, амыр-әнчү јада бәрәрдә, бистинг Совет государствобыс, улу јаан кәрәк бүдүрүп, јүрүм ди, јадынды јагыдан јазап, јокту, эш нәмә билбәс албатызын-бичик-биликкә үүрәдип, јагы социалист јүрүм јазап јат. Бистинг Совет-республиканын јәриндә, јагы социалист јүрүм јазаарга нә-лә кәрәктү нәмә тәкши бар. Айдарда, бис, амыр-әнчү јадала, јагы социалист јүрүм азаарга албаданып турубыс

Бистинг революциабыс јәр үстүнә тәкши болор революцианын јүк-лә башталганы дәп, ундубас кәрәк. Бистинг Совет јәринән өскө бир-дә государстводо буржуйлардын, бийләрдинг, помещиктардын башкаруу чачылба ган туру дәп, ундубас кәрәк. Бистинг СССР јәрин айлантра јаткан государство-ларды кичи кучин јиир буржуйлар башкарын турган тушта, олар бисти өчтөп, јуу-лаардан магат јок дәп, чычынып јадар кәрәк. Јә-лә дәгән СССР там-ла тынып јадарда, буржуйлардын ичи өйкөлип, канайта-ла оны базарга, јок эдәргә күјүрәнип јат. Мылтыкту јуу бистинг јуртка

киргэжин, амыр-энчү социалист жүрүмин жазатпас, онын учун, јэр үстүнүн ишмэкчилери-лэ крестьяндары ондый жууды жууктатпа тэкши коруулаар кэрэк бар. Онын учун, бис, СССР-динг акту күчү-лэ јаткан албатызы, бистин јердэ башталган революция јэр үстүнэ тэкши јайыларын кичээп, болыжар кэрэк. Акту күчү-лэ јаткан албаты јэр үстүндэ тэкши-лэ кичи кулданар башка-рууларды јок эдэлэ, башкарууды бойлорынын колдорына тутсын. Јердин үстүнэ тэкши Революция болзо, бистин јуртубыс амыр јадар, социалист жүрүмди энчү јадып, јазаар, жуучак кэлбэс дэп, јалтанбас, Совет-государство ол тушта амыр-энчү токнай бэрэр. Ол-тушта јэр үстүнинг канча бар башкаруулары, канча бар албатызы чын карындаштый амыр энчү нак јадар.

Совет союзынын ишмэкчилери, крестьяндары, акту күчү-лэ јаткан албаты ончозы, акту күчү-лэ јаткан албатыны буржуйлардын колынан, кулдаг айраы кодробистинг кыйалта јок кэрэгибис дэп, ундубас кэрэк. Революция кэрэгинэ туружарга, омор кандый-ла аргазы-ла болыжар кэрэк, јэр үстүнэ тэкши Революция болорын түргэдэлэргэ-кичээр кэрэк.

Акту күчү-лэ јаткан албатынын бир эбэш јэпгэни, кулдаг айрылганы, бистинг амыр энчу ижибискэ јэнгил эдип јат, јангы-дан жуучакты кэлбэс эдип, радыйп јат.

Бу книжкадан бис, акту күчү-лэ јаткан албаты, кулданып јаткандар-ла канайта тартыжып јатканын угужарыбыс, база јердинг үстүнэ тэкши болор Революцига бистинг бэлэтэнэ рибисти угужарыбыс.

КОМИНТЕРН — ЈЭР ҮСТҮНЭ ТЭКШИ БОЛОР РЕВОЛЮЦИЯ-ТҮЙМЭЭННИНГ ӨЗӨГИ БОЛОР.

Кандый-ла албатыда, революция-түймээнди баштайтан ишмэкчи-лэ крестьяндардын бойлорынын коммунист партиялары бар (бистинг ВКП(б) партиязы ка-

найып, көдрө союзтын кэрэгин башкарып жат, олар база ондый-ок). Ондый коммунист партиаларга ишмэкчи лэ крестьяндардыг эркин жокшылары, ишмэкчи-лэ крестьяндардыг капиталисттардан айрар кэрэккэ чын жалтанбай турукадыйлары биригип жат. Ондый коммунист партиалар, бойынын јериндэги революция кэрэгин баштап, башкарып турар.

Јэр үстүниг канча-ла бар коммунист партиаларын үчүнчи коммунисттын Интернационал эдип, бириктиргэн, кыскартып айтканда Коминтерн дээр, (Коминтерна дэгэни кандый учурлу, ол канайта бүткэнин бу книганыг учынаг көр).

Коминтерна—јердинг үстүниг көдрөзинин коммунист партиазы болып жат, јэрлү јериндэги коммунист партиалар онын бөлүктэринэ бодолып жат. Коминтерна јэр үстүниг революциясын баштап, башкарып турар өзөгү, ол јэр үстүниг революция-түймээнин көндүктирип, јэр үстүниг акту күчү-лэ јаткан албатыны ончозын, кижү кулданар буржуйлардын, байлардын, бийләрдин колынаг айрарга жат. Јэр үстүниг канча бар албатызы, тили соогиндэ, жагында ылгаан жок тэкши Коминтернага биригип жат.

Онынг учун, јэр үстүниг канча бар коммунист партиалары Коминтернаа ижин баштадып, иштэп јатканы ол болор.

Јэр үстүниг моммунист партиаларын өйилү өйиндэ Коминтерна јуунга алдырар, ол јуунды Коминтернаныг Конгрессы дэп, айдар. Ондый јуун, революция кэрэгиндэ бүткэн ишти, канайта турушканын угар, база јэр үстүнэ тэкши революция эдеринэ канайта бэлэтэнэрин айдып бэрэр, база јуун болгончо нэни иштээрин айдар.

Бу јуукта, сызын айда, Коминтернаныг 6-чы Конгресс божоды, ол јуун јэр үстүндэ нэ болып јатканын шүүшти, коминтернаныг эдер ижин шүүшти, база јэр

үстүнэ тэкши революция эдерин, коммунистын јолын ачарын шүүжип, эпту јолын таап, јакылта этти,

Јэр үстүндэ нэ болып јатканын, јэр үстүндэ революциянын түймээни кандый болып јатканын, бистинг Союзтынг акту күчү-лэ јаткан албаты нэни бүдүрэр, кичээр учурлу болгон, ајыктап көрөли.

КАПИТАЛИСТАРДЫҢ БЭКТЭНГЭНИ НЭНИҢ УЧУН БЭК ЭМЭС, КОГЫС БОЛЫП ЈАТ.

Јэр үстүниг јуу (канча-канча каандар биригип јуулашкан јуу дэп, айдатан) јангыс-ла Россиянынг малы-ажын үрэп, албатызын короткон эмэс, ол јууга киришкэн госуларстволардынг ончозына-да јаан чак, чычым эткэн, ончозы түрэгэн. Ол ју јердинг үстүндэги албатыларга тэкши јаан чыгым эткэн.

Ол јуу-чак тужанда өлгөн, шыркататкан, кэнэгэн кижининг тоозы 30 миллионга јеткэн (бистинг областа канча-ла бар јуртаган албатыданг, кабайда баладанг өрө, өлүмтик карганын кожо тоолозо 300 катап көп кижиге корогон).

Ол јууга чыккан чыгымнынг бодолы 400 миллиард салковойго јеткэн. Урэлгэн, чачылган городтор, дэрэмнэлэр, областар канча?! Јуу тужында кандый јүзүн југыш оорудаг карылган албаты канча? (тиф, база өскө ийзу оорулар)

Јэр үстүниг мал-ажына нэ-лэ јөөжөзинэ ол јуу коркушту чыгым этти, ајок түрэтти. Кажы госуларстволардынг јөөжөзи коркушту үрэлип, түрэй бәрди. Оны өйто ордына табыштырып, токнадары бэлэн эмэс болгон.

Јуудынг чыгымы, чагы акту күчү-лэ јаткан албатаа сүрэкэй күч болгон, аргалу байлар, буржуйлар, помещиктар ол чактаг эбин таап, айрылып турган, оо үзэри саду эдип, байыган.

Аш-курсактаг аштаган, нэ нэмэдэг түрэгэн албаты, оо үзэри јуу токтообосто ончо-ло јэрлэрдэ түй-

мәжэ бэргэн. Тэкши-лэ революция түймээн баштала бэрди. Ол тушта буржуйлардын күчи артык болып, түймэгэн албаты жэгдирип турды. Революцианы база-ла подполжоо туйуктады. Буржуйлар база катап башкарууды колына алды. Эмди буржуйлардын госу-дарстволарында мал-ашты, ар-јөөжөни тыгыдып јат, кажы јэрлэрдэ тыгыт-каны јуудаг озогызынаг артыктай бэрди.

Капиталистар бэктэнип, тыгыдынып, јатканы чында болзо омордын тыныдынганы бек болбос, бужу эмэс болор.

Капиталисттардын бектэнип, тыгыдынганы нэниг учун бэк болбос, бужу эмэс?

Капитал тыгыган, бэктэлгэн сайын, оо коштой өөн-бөкөн көптөп, оны эбэштэн бузып, јагы революция јазалып јат.

Капиталдын тыгыдынганы ижэмчизи јогын, оныг бужу эмэзин учурына чыгып, ајыктап көрөли.

ЭГ БАШКЫ БУУДАК — БУРЖУИЛАРДЫҢ ГОСУДАРСТВОЛАРЫНДА ИЧ БОИЛОРЫНЫҢ ӨӨН-БӨКӨНДӨРИ БОЛОР.

Буржуйлар, јөөжөзин көптөдөргө, көп астам аларга, акту күчү-лэ јаткан албатыны кызып, јадынын коомойтыдып јат. (Тэгин дэрэмнэниг-лэ бай-кулакты көрзөгөр, -јоктуды канча-ла кызып, күчин јип, јөөжө табат). Буржуйлар дэээ, ишмэкчи улусты канча-ла көп иштэдип, јалын дэээ там јабзадып турар кылыкту. Оног улам, ишмэкчи кижилэ билэзин азрап болбой курсагы аштап, кийимнэг түрэй бэрэр, Тоо јок ишмэкчилэр ижи јок болуп, тэрбээндэп јат. Јаныс Европа-да ижи јок улус, алты миллионго јуук бар.

Оо үзэри буржуйлар јоктуларга налог-каланды там-ла көптөдип јат.

Буржуй јэрлэриндэги ишмэкчи-лэ крестьян улустын јадыжы күнүн-лэ коомойтып јат. Акту күчү-лэ

јаткан албаты аштан аштайла, кийимнэг түрэйлэ комдалы тыгып турар. Ээлэринэ олор там өчөжип јат кожо, бойлордын јөөжөзин корып турган госу- дарстваа албаты база өөндү болып,— революциянын тынып чыгары ол болор.

Буржуйлар, революциянын от-јалбыжын өчүрэр- гә бар јок күчин тартынып, албаданат. Ондо-да јок, түймээн јаанап, јайылып јат. Ол, Англиянын таш-кө- мүр иштәйтән ишмәкчиләрдинг түймээнинән база Ве- на деп, городтогы (Австриянын төс городы) түймээн болгонынаг көрүнүп туры.

Буржуйлардын ар-јөөжөзи тыгып, көптогон сай- ын, акту күчи-лэ јаткан албатынын өөни буржуйга там өзүп јадарганы мынаг билдирип туры. Ондый өөн бөкөн, буржуйлардын ар-јөөжөзин тыгыдып, бәк- тээргә бәрбәзи јарт танылып туры.

КАПИТАЛДЫҢ ТЫҢЫГАНЫНАҢ УЛАМ, БУР- ЖУИЛАРДЫҢ ГОСУДАРСТВОЛАРЫ БОИЫ- БОИЫ ӨӨРКӨЖӨЛӨ УЧЫНДА БАЗА ЈАҢЫ ЈУУ БАШТААРЫ ЭКИНЧИ БУУДАК БОЛОР.

Буржуйлар јөөжөзин тыгыдып јат. Азый завод- торын, фабрикаларын тыгыдып, јагыдан база эдип јат.

Канчала көп барыш, астам аларга буржуйлар таварды садуга там көптөдө эдип чыгарып јат. Јуу- дын кийниндә албатаа тавар једишпәй, сурак көп бол- гон. Јуу тужында чәрүгә кәрәкту нәмәләр иштәгән,— ок таары, мылтык, јуудын јәпсәлдәри, албатаа кәрәк- тү нәмәләр-әдилбәй јара калган. Албатаа кәрәктү башкы-ла чыккан нәмәләрди—ончо блааш ла алып баратан болгон. Онын кийниндә эбәштән кәрәги бү- дүп, токтоой бәргән. Эмди тавар күнүн-лэ көптөй, көптөй кәләрдә, алар улус астай бәрди. Садып алар улустыг көби акту күчү-лэ јаткан албаты болгон,

олордын артыктап тавар алардан болгой азранар курсагына акча једишпэй јат. Таварлар садылбай јадып каларда, буржуйлардын мойнына түжүп јат. Айдарда, буржуйлар бойынын јуртынаг чыгып, өскө јуртарга өткүрүп, таварларын садар арга бэдреп јат.

Күн чыгыш јанындагы, бичик-билик билбэс албатылар јаар буржуйлар барат. Ондогы јэрлэрдэ бойлоры тавар эдэр аргазы јок, фабрик, завод јок болот. Ондый јэрлэрдэ, кандый-ла кэрэктү таварларды өскө госуларстволардан алдырып јат.

Јэ, ондый эш нэмэ билбэс албатылар озодон бэри, нэ нэмэни билэр јаан капиталисттардын госуларстволорынын колына түжүп калган эмээзэ нэ-лэ садузын бэрэр болып, айрылар аргазы јок болып калган. Јэрдиг үстүн јаан капиталистардын госуларстволары ончозын үлэжип алган.

Јэрдиг үстүн, јангы саду эдэр јуртарды катап үлэжэр дэгэн сөс, буржуйдын госуларстволарын өөр-көштирип јат, олор качанда блаашту болор.

Јаан јууга киришпэгэн Америка јэр үстүндэги госуларстволардын ончозынаг јаан бай болды, ончозынаг көп јөөжө тапты, ончозынаг күчтү јурт боло бэрди. Европанын јаан дэгэн госуларстволары-Англия, Франция, Америкаа алымду болды. Американын санаазы болзо, Англияны, Францияны бойына бактырала, олор ажра көдрө Европаны колго тудар күүни бар. Англия-ла Американын буржуйлары јэрдиг үстүн кэм бийлээр дэп, тартыжып јат.

Ол эки-ачап госуларстволардын ачап-блаажы Кыдат јэриндэ база табарышты. Америка кыдаттын јэринэн Англиянын сүрэр санаалу. Јэ база кыдаттан эбэш нэмэ јиижэргэ Япония оо кэлип кысталып-ок јат. Ондый блааш-тартыш кэрэгиндэ, олор јуу јэпсэлин, чэруди, кэрэптэрди, учар машиналарды, флотты көптөдип, тынгыткадый болып јат. Ол јурттар, кэм-лэ јуулажарга бэлэтэнип јат?

Олор бойы-бойлоры, јәрдин үстүн бийлээргә блажып, астамду саду эдәр јәрләр блаажып јуулажар, база көрөр күүни јок СССР-ди јуулап кэләр.

Јәрдин үстүнә база-да тәкши јуу болордон ма-гат јок, база-да јәрдин үстүнә тәкши кан төгиләр. База-ла канча миллион албатынын тынына јэдәргә бәлэтәп јат, база катап түрээрин јазап јат, база-ла јуудан улам албатаа нә-лә јүзүн оору-јобол, ачана, нә-лә шыра јазалып јат.

Јәр үстүнүн ишмәкчиләри, крестьяндары алдын-дагы каандардын канду јуунаг јалкып калган учун, ондый јуу-чакты катап јууктатпас, революция әтпәй-чи токтообос. Ол јууга бәлэтәнгәни, акту күчү-лә јаткан албатаа аай-јок көп төлү түшкәни, албатыны там түрәдип, там-ла ачындырып јат, өчи-өөни там-ла көп-төп јат. Онон улам, јарт билдирип турганы, јууга бә-лэтәнип, буржуйлар јазанза,—революция јазымы јок өзүп, там тыгып јадар,—капиталистарга тынырга бәр-бәй јалтандырып, олордын күчин кочызадып, уйда-дып јадары ол болор.

Үчүнчи буудак— өөн-бөнннин өскөни, рево-люция түймәннин, өскөни, колонияларда айры-ларга түймәгәни, база јаан капиталистардын госу-дарстволарынын колында турган, эмәзә ја-рымдай ологго билдирип јаткан, эш нәмә билбәс албатылардын түймәгәни Үчүнчи буудак ол бо-лор. Ондый јурттарды буржуйлар кайраны јок тоноп, јип јат, олор өнөтин ондый олјоо турган нәмә бил-бәс албатыны эш нәмәзә үүрәтпәй јат, бойлорынын јөөжөзин көптөдип, тыгыдып јат. Албатыны бойы бойын адыштырып, сайгактайла јуулаштырып түрә-дәр, онын кийиндә түрэгәндәрин, күчи чыкканда алымга түжүрүп алала, јәринин јакшызын алып, бойлорынаг төлү алып, эмәзә олјоолоп, торт колго түжүрүп алала, кулданып капиталын, јөөжөзин бур-жуйлар тыгыдып јатканы ол. Күн чыгыжында јаткан

кулга турган албатынын (Кыдат, Индия, Египет база өскө) кижикулданар капиталистгосударство ла туружары там-ла тыгып јат, капиталистарды күнүң, күнүң там коркудып, чочыдып јат.

Эм тургуза, Кыдат јәриндә јаан революция болып јат, олор өскө каандардын капиталистары-ла база ич бойынын кижикулданар буржуйлары-ла тартыжып јат, бир тәмдәк ол.

Бу Күн-чыгыжынын кулдандырган албатызынын революция-түймээни, капиталды сүрәкэй чайкап јат оо тыгырга бәрбэй, ижәмчизи јок когыс, коомой эдип јат.

Бистин Совет Союз тыгып, бәктәлип јатканы төртинчи буудан болар. Бистин Совет Союзтаң көрүжә, буржуйлардын јәриндәги акту күчү-лә јаткан, Күн-чыгыжынын кулга турган албаты, помещиктар, буржуйлар јок јадар учурын көрди, албаты јүрүмин бойы канайта јазаарын билди. Буржуйларды, помещиктарды агтарарга революция эдәри тәмэй-лә сагыш эмәс, јәр үстүнин акту күчү-лә јаткан албаты карындаш болып биригә-лә, ишмәкчиләр-лә олордын партияларына баштатса јәңгәрин база бистин СССР-дан көрүжип јат.

Бистин СССР эмди јәр үстүнин тәкши болор түймәэнниң өзөгги болды. Революцияга СССР болыжып, көндүктүрип јат. Капиталдын јалтанар бир јаан јәткәри СССР болып јат. СССР бар тушта капитал тынып, бәктәлип, ижәмчилү болбос.

Онынг учун, **јәр үстүнә тәкши болгон јуудын нийниндә капиталисттар тыныш алынала, јббжб-зин ойто тыгыдып-та алган болзо, ол тыгытканы алаңзылу, узакна барбас, ижәмчи јок, капиталдын чачылары, үрәләри јарт, нәнинг учун дәзә, олор бай-бойлоры көрүшпәй өчтөжип, ич бойлорынан блааш, согыш, чыгарар.**

КҮН-ЧЫГЫЖЫНЫҢ АКТУ КҮЧҮ ЛЭ ЈАТКАН АЛБАТЫНЫҢ РЕВОЛЮЦИЯ ЭДИП, ТАРТЫ- ЖЫП ЈАТКАНЫ.

Революция-түймээнди кулга турган, күчин јидиргэн албаты, кижинин күчин јигэндэр-лэ јэнгијип, оморды базарга тартыжар учурын, Кыдат јериндэ, база өскө Күн-чыгыжындагы албатыда болып јаткан революция түймээннэн билдирип туры, јарт тэмдэги ол болор.

Буржуйлардын госуларстволарынын колында турган колониялардын јарым-колониялардын күчин јидиргэн, кулдандырган албаты, јэр үстүн јээктэгэн, ачап-сыйап капиталистарга, омордын башкарууларына коркушту өчтү туры. Ол кулдандырган албаты, колында мылтыкту түймэп туры. Буржуйлар оморды удурумга токтоодып салат, јэ, түймээн катап-ла озогызынан он артык кайнап чыгат.

Индия дэп, јэр бар,—ол раак, күннин тал-туш-тигиндэ. Ондо јуртаган албатынын тоозы 300 миллион (миллион-мунгнын мунгы, эмээ онјүс мунг), ончозы эш нэмэ билбэс албаты болор. Ондогы албатынын ижи кра-аш салар, мал озраар, андаар. Јэ, шак ол Индия кодрөзи. Јэр үстүндэги буржуйлу госуларствонын эн јааны Англиянын колында. Јэр үстүнин тэкши јуу-чагынын кийиндэ, Индиянын албатызы, Англиянын буржуйларынын тонолгонына чыдажып болгой, арга јок аштай-ла түрэй-лэ буржуйларла тартышты, түймэди. Ондогы албаты буржуйдан айрыларга тыгыда түймэди. Англиянын буржуйлары, ол түймээнди баштап турган Индиянын буржуйларын бойлорына мээндирип, кажы-кэрэк нэмэ бэрип, јаба тартып алган, омор Индиянын албатызын мэкэлэгэн, түймэн базылган.

Индия јеринэ канайта-да катулап турза, революциянын түймээни көптөп јат, коммунист партия

өзүп жат, база катап туружарга партия ишмэкчилерди бириктирип жат.

Индиянын акту күчү-лө жаткандар, бойлорынын күчүнөн өскө, база өскө революциалу жэрлэрдин болжынаг өскө ижэнэри жок дөп, билип алды. Эмди англиянын буржуйлары-ла жуулагиса, олор мэкэчи индиянын буржуйларын ээчибэс, бойлорынын коммунист партиясына баштадар.

Кандый-ла жэрлөрдө, күннин түндүк жанында Африкада, Мароккодо, Египетта, Сирияда, Күнтүштуги Америкада, кайда-ла колониялар, жарымколониялар бар жэрлөрдө, албаты айрылар кэрэгиндө түймээн текши жайылган, ончо тыгыган.

КЫДАТ ЖЭРИНДЭГИ РЕВОЛЮЦИЯ.

Кыдаттын жэриндэги 400-миллон албатыны өскө каандардын буржуйлары сүрэкэй жип, амтажыган кэрэгиндө, кыдат жэриндэги албаты кулдаг-жалдан айрыларга коркушту сүрэкэй түймөп жат. Кыдаттын албатызы өскө каандардын буржуйларынын колына түшкөн болгон.

Бир каанныг буржуйлары алднан бойы кыдатты колго түжүрүп болбогон, өскө каандардын тутпалары, ачап-сыйап буржуйлары блаажып турган. Онын учун, энг-лө жаан, эркиндэгэн каандар кыдаттын жэрин, жөби жангыс, кожо тоноп, жигилөп жат. Кыдаттын албатызы, жээктэри-лө, тутпалары-ла тартышколы канча он жылдар өгти. Ол түймээн тужунда кыдаттын албатызы бойынын богдо-каанын (кааны) чыгарып салган, нэнин учун дэзэ, ол буржуйлардын наажызы, болышчызы болгон.

Кыдаттын албатызы эмдидө эки жара согышканча: бир жанынаг өскө каандардын буржуйлары-ла жуулажып жат, бир жанынаг бойынын генералдары-ла, помещиктары-ла, капиталисттары ла, олор өскө каанныг жээктэринэ садынган учун, тартыжып жат.

Кыдат јерининг албатызы көп јаны јәр иштээр крестьяндар, олардын тоозы 200 миллионго жуук. Крестьяндардын эмээ кажызы сүрәкәй ас јәрлу, эмезе торт јәри јок, бир краа јәтрә јәрлү улус, тал ортозы, эки краа үлүлү јәрлүләри торт үлүдинг бирүзи, торт краа јәтрә јәрлүләри сәгис үлүдинг бир үлүзи, көп јәрлү айлары он үлүдинг бир үлүзи. Айдарда, торт үлүдинг үч үлү крестьяндар јәри јок, түрәп јат. Айдарда, торт үлүдинг үч үлү крестьяндар јәри јок, түрәп јат. Айдарга, крестьяндардын көп јаны јәри јок учун, байлардан јаан баага арендтәп алар — аренд учун салганажынынын тал ортозынан өрө, торт үлүдинг үч үлүүн јәрдинг ээзинә бәрәр.

Кыдат јериндә ишмәкчиләр база көптөгон-завод-фабрикалардагы иштәп јаткан улустын тоозы бәш миллионго јәдип јат. Ишмәкчиләрдинг көп јаны өскө каандардын фабрикаларында иштәп јат, олардын ижининг катузы коркушту. Кыдат јерининг ишмәкчиләрдинг јадыны Европадагы капиталистарга иштәгән ишмәкчиләрдинг јүрүминән јүссалза коомой.

Кыдат јериндәги революция — түймәэнди кичү-дә болзо, сүрәкәй чыгдый, кыдаттын Коммунист партия бар.

Революцианын түймәэни кыдат јериндә 1925 жылда. Јаскыда сүрәкәй тыгыган. Түймәэнди Шанхай дәп, городто Японнын фабрика, заводторында иштәп турган кыдат ишмәкчиләр баштаган. Ишмәкчиләрдинг ижи сүрәкәй кату, јалы арга јок јабыс учун, ол түймәэн башталган.

Ол түймәэнди туй баскан кәрәгиндә, Шанхайдын ишмәкчиләрин өскө каандардын чәрүләри адарда, амыр јаткан јурт улусты, үүрәнчиктәрди оромго адарда, ол түймәэн өскө городторго, јурттарга јайылган, учунда, көдрө албатынын түймәэни боло бәргән. Албаты тәкши, өскө каандардын јәәктәринә удурлажып, туруп чыккан. Түймәэнгә кыдаттын буржуялары база кожылган, кожылза-да олар өскө каандар-

дын буржуйлары-ла Эп-јөбин куучындажарга бэдрэл, жагактап јүргэн.

Кыдаттын башкаруунын кылыгы оног коомой болгон. Олор, өскө каандардын буржуйларына јакшы көрүнэргэ, кыдаттын түймэл турган акту күчү-лэ јаткан албатыны мылтыкту јуулады. Өскө каандардын буржуйлары-ла јуулашканына үзэри кыдаттын бойынын башкаруунын бажына отурган генералдар-ла база јуулашкадый болды. Ондый јурт ичиндэги јуулашканы бир-дэ ары јаны јэнгип, бирдэ бэри јаны јэнгип турган болгон.

Албатынын революция учун турган чэрүлэри, кыдаттын јаан дэгэн городторын Шанхайды, Нанкин-ды-алып ийгэн кийиндэ, революцияга кожо турган кыдаттын буржуйлары Чан-кай-ши дэп генерал баштаган революцианы таштайла, ары јайылды. Ол буржуйлар революциянын түймэнинэ удурлажала, революция алган кыдат округтар блааган, кыдаттын акту күчү лэ јаткан революцияга күүндү албатынын канып төгөргө, базарга албаданын јат. Кыдаттын буржуйлары, башчы Чан-кай-ши ары јайылганы албаты көдрө түймэл бэрэрдэ коркуган, база ол түймээнди коммунист партия баштап, кирижэ бэрэрдэ коркыган.

Кыдаттын буржуйлары ары јайылганы кэрэгиндэ, канча тумэн акту күчү-лэ јаткан кыдат албаты, јээктэр-лэ турушкан учун мунг-мунг-ла аттырып өлгөн, мунг-мунг-ла кыйнадып олгон тэмдэктү болды. Буржуйлар кыдаттын революциязын базарга ижэнгэн. Эмди Чан-кай-ши кўннин тэрс јанында кааннын чэрүзинэ Чжан-цо-лин баштаганга биригип јат, олор-ла кожо, база Япониянын, Англиянын, американын буржуйлары болышса-кыдаттын революциязын кызыл канга эжиндирэр санаалу.

Кыдаттын албатызын түймээни, ишмэкчи-лэ крестьяндар кыдаттын коммунист партиязына баштадып революция түймээни там тыгыды, там јайылды. Бир

канча јэрләрди алып, ол јурттарга Совет башкаруун тургузып јат.

Кыдаттыг революциязы көдрө јәрдинг үстүнә ајыкту, учурлу. Кыдаттыг революциязы канча-ла јакшы көндүксә, јәр үстүнниг тәкши революциязын эдәргә јәнил, јәр үстүнниг буржуйлары тыгынып тийбәс, удурлажары тартыла бәрәр.

Јәр үстүнниг коммунист партиалардын, Коминтернанын, база акту күчү-лә јаткан СССР-дин албатызыныг кичээр кәрәги-Кыдаттыг Революциязына канча-ла чыдаганча болыш јәтирәри болор.

Күн-чыгыгыныг кулдандырган албатызын, кулдангандар-ла туружуп јатканы мындый туры.

Күн-бадыжыныг акту күчү-лә јаткан албаты бойлорын кулданган, буржуйлары-ла канайта тартыжып јатканын көрөли.

Ол таргыжудыг ајыктузы англияныг ишмәкчиләрининг түймәэни болор.

АНГЛИЯНЫГ ИШМӘКЧИЛӘРИ ТАРТЫШКАНЫ.

Англия капиталистардын бир сүрәкәй күчтү идәлү јаан государство болор. Онын колында канча-ла бай, тоозы јок көп колониялар бар. Онын буржуйлары, онын башкаруу, өскө каандардан артык Кыдат јәрин эәләп, бийләп јат. Олор-ла кыдаттыг ишмәкчиләри-лә крестьяндары удурлажып, туружып, јат. Индияныг албатызы олорла-ок тартыжып јат. Англияныг ич бойында, јәри-јуртында кандый болып јат, ончо амыр, энчү-бә? Совет Союзтын албатызы үзә биләр, канайта англияныг ишмәкчиләри бойлорыныг капиталисттары-ла тартышканын. Бистин партия, профсоюзтар англияныг түймәп јаткан ишмәкчиләринә болыжалы дәп, кычыру эдәрдә, көп албаты болыш бәргән.

Англияныг ишмәкчиләрининг, буржуйларына удурлашкан бу түймәэн, јәр үстүнә тәкши болор революцияа сүрәкәй јарамыкту, тузалу болды.

Англиянын ишмэкчилэри канча жылдын туркунына, өскө госуларствонун ишмэкчилэринэн, революция кэрэгинэ кичээнбэй тутанган. Англиянын буржуйлары колонияларды тоноп, аажок астам жип турган.

Олор ол астамнан бир эбэштэн сыйды ишмэкчилэрдин башчыларына бэрип турган. Англиянын ишмэкчилэрдин партиязы, ишмэкчилэргэ бүдүмчүлүдэ болзо, буржуйларга садынала, буржуйлардын жэдэгинэ жүргэн. Ол партия ишмэкчилэрдин революция эдэр кэрэктэн радып, мэкэлэп, алааркаткан, узаткан.

Жэ, јаан жуу-чак орто Англиянын буржуйлары сүрэкэй кактала бэрди. Жуудын киининдэ Америка сүрэкэй тынғыла, Англияны кажы бир журттардан, жэрлэрдэн кыстап, чыгарып турар болды.

Озогы колында турган жэрлэрин божотпоско англиянын буржуйлары ишмэкчилэрди там кыстап, катулап кэлди. Башкаруу-ла ишмэкчилэрдин партиязы буржуйларга болыжып турды. Ишмэкчилэрдин жүрүми эрик жок үрэлэрдэ, олор там-ла катуланып, революцияга күңгөрип турды. Англиянын коммунист партиязы ишмэкчилэрин там кичээп, аыктай бэрди.

1926 жылдын жазында, таш көмүр казып жаткан жэрлэрдин ээлэри Англиянын буржуйлары, тэгиндэ коомой жаткан, жэрдин алдында кату ишкэ турган ишмэкчилэрдин жалын астадала ижин көптөдөргө сананган болгон.

Көмүр казаачылар тартыжарга шүүди, Олордын адаангына Англиянын канча миллион өскө ишмэкчилэри туруп чыкты. Бэш миллионго жуук ишмэкчилэр түймэди, ижин токтоотты, көмүр казар ишмэкчилэрдин сурагын бэрзин дэп, буржуйларды албадады. Канча фабрикалар, заводтор, тэмир жолдор, элэктричестволар токтоой бэрди. Газет чыкпас болгон.

Буржуйлар бар жок күчин ишмэкчилэргэ удра тургусты: полиция, суд чэру, бронированный автомобиль жэ, эш нэмэ болбоды. Түймээн күнүн-лэ өзүп жатты. Ол түймээн англиянын профсоюзтарынын кэ-

рэгиндэ, омор буржурйлар-ла јөптөшкөн учун, токто-огон. Көмир казаачылар база канча айдын туркунуна бойлоры алднаг туймәди.

Англиянын ишмәкчиләрининг партиязы-ла проф-союзтары буржуй јаар јанылып, садынза-да англия-нын ишмәкчиләрининг ол түймәэни учурлу јакшы болгон.

Революция-түймәэн ишмәкчи албатынын ортозында тудуш-ла өзүп јатканы оног көрүнүп јат.

Капиталдын тыгыдынганы когыс, тәмәй болоры, кыдаттын революциязынанг, англиянын ишмәкчиләрининг түймәэниненг јарт көрүнүп туры. Кажы ла күндә, кажы бир госуларствода, кыйалта јок. Күн-чыгыжынын кулдандырган албаты, база буржуйлардын госуларстволарынын ич бойындагы ишмәкчиләри революция эдәлә, капиталисттарды јок эдип салар.

РЕВОЛЮЦИЯНЫН ТҮЙМЭНИ ЛЭ-БУРЖУИЛАР КАНАИТА ТУРУЖЫП ЈАТ.

Ондый болорын буржуйлар бойлорыда јакшы биләр. Айдарда, көптөп јаткан революция-түймәэнди базарга буржуйлар там албаданып јат, айсада-ла коммунист партиялар-ла, сүрәкәй аршаамык эдип турган учун, тын тартыжып јат.

Буржуйлар күнүн-күнүн-лә революцияла јажыды јок, јарт јуулажарга албаданып туры. Буржуйлардын башкаруулары революцианнынг организациалары јок болзын дәп, закон чыгарып јат омор бистинг партияларыбысты чачат, коимунисттарды гүрмәләп, адып јат, коммунисттарды јарлу јаргылап көп өлтүрүп јат.

Буржуйлар революцианы көндүктирбәй токтоодорго, — „фашисттын“ сүмәзи дәп, кылык тапты. Буржуйлар бойынын јаш өскүрүмдәрин, помещиктардын, байлардын уулдарын, база шок-шодор эткән улус кожып алала, оморды мылтыкка үүрәдип, нә-лә јәпсәл бәрип, дружиналар эдип јат. Ол дружи-

наларын буржуйлар, революцианның организиациаларын чачарга ийэр, революцианың башчыларын өлтүртэргэ ийэр, коммунист партиалардын тураларын, јөөжөзин өртөөргө, тоноорго ийэр.

Мылтыкту, јәпсәлдү чәрузиниң күчүнә шидээнип, буржуйлар башкарууды албан-күчкә колына тудуп јат, фашисттардын дружиналары (чәрүләри), кара кийимди кийип алган, мылтык, јәпсәлдин јакшызын салынган, -революцианың куучынын айткан албатыны јуулап, акту күчү лә јаткандардын туймээнин базып јат.

Ондый јарлу, албан кылыктаң өскө, буржуйлардын революцианы мэкәлэйтән кылыгы база бар, -кулдандырган улустарды буржуйлар-ла турушпазын дәп, бойына эәлтәтән.

Ондый кылыкты омор, эпкә-јөпкө кирип калган, буржуйга јайылган партиалар ажра, профсоюзтар ажра иштәп јат.

Революцианың түймээни лә удурлажып, тартыжарга буржуйларга болыжып турган партия—Социал-демократическая партия болор. Ол партияны баштап турган башчылары буржуйлардан јал алып јат, омордын јалчылары. Омор ишмәкчи улусты, сүрәкәй кичәәп, бойларына тартып јат. Ол партиялардын ижин јарандыарга, буржуилар канайта-ла болыжып јат. Ол партиялар акту күчү-лә јаткандарды мэкәлээрин кичәәп јат омор, буржуйга илә-јарт болыжып јат, Омор, буржуйлардын колониялар тоногонын јарт јарадып туру, база СССР-ди јуулаарын бәләтәп јадылар.

Ондый социал-демократ партиалар, чынына кәлзә, буржуйлардын партиязы, омордын баштап турган профсоюзтары әмди-дә күчтү, әмди-дә албаты оморго бүткәнчә.

Омордын кийиндәги „ижи“—ишмәкчиләрди атканы, революциаа киришкән улусты, бойларынаң сүргәни, коммунисттарга буржуйлар тукурганы—акту күчү-лә јаткандардын көзинә бәрди. Омордын буржуйга буурзагын, революцианы садып јатканын јарт танып, көп

албаты олордан айрылып, сөзинэ кирбэй, бүтпэй барды.

Айдарда, јэр үстүндэ нэ болып јатканын бис мынайта шүүнип билэли.

Революцианын түймээни күннүн-күнүн тыгып, јәрдин үстүндэги албатаа тэкши јайылып јат.

Бийлэп јаткан буржуйлар революция түймээнди базар бар-јок сүмэзин, бажына тартынып јат.

Буржуйлар-ла албаты өчүгүшкэн, өлгөнчө јуула-жар. Ол база бир ајыкту кылык болор.

База бир јанынан, јалтангадый нэмэ, бистинг СССР-ди база јангыдан јуулап кэлэргэ јазанып тур-ганы бар.

јэр үстүндэ нэ болып јатканы эм тургуза мын-дый айлы болып јат.

КОМИНТЕРНАНЫН VI чИ КОНГРЕССТЫН БҮ- ДҮРЭР БОЛГОН КЭРЭКТЭРИ.

Коминтернанын VI-чи Конгресс (јууны) бу јэр үстүндэ нэ болып јатканын угала, јэр үстүнэ тэкши эдэр рэволюцияны база акту күчү-лэ јаткан албаты-нын к о м м у н и с т партиазын канайта иштээр дэп, шүүшти?

Бистинг јангы айдылган куучыныбыста болзо, јэр үстүндэ нэ болып јатканын, кандый-ла коммунист, кандый-ла акту күчү лэ јаткан албаты тэкши билэр эдип, төстү, учурлуун айтканыбыс.

Бистинг Коминтернанын база СССР-динг акту күчү-лэ јаткандардын бир сүрүкэй кичээйтэни—эмди кэлэр јууга удурлажып, коруланарга сүрэкэй бэлэ-тэнэр кэрэк.

Карындаш болгон коммунист партиялар бойло-рынын ижин күн куру јок, иштэп, кичээр кэрэк. Эмдиги кэлэр јуу кэмгэ кэрэктү, алдындагы јан јууга албаты канча крээлү кырылган дэп, ол комму-

нист партиялар, акту күчү-лэ јаткан албатаа билдирип, айдар кэрэк. Буржуйлар бойы-бойлары јуулашса, эмэээ СССР-ди, јуулап кэлзэ,— ол јууды акту күчү-лэ јаткан албаты, ойто кайра буржуйларды јуулаар эдип, партиялар айдар кэрэк. Коммунист партиалар јэрлү-јэрлэрининг ишмэкчилэрин, крэстьяндарын, СССР-га буржуйлар јуулап кэлзэ, ончозы болышсын дэп, айдып турар кэрэк—јэр үстүнэ тэкши болор революциянынг өзөгү бистинг Союз болып јат.

Бис, бойыбыста, Совет јуртубысты корулаарга сүрэкэй тыныдынып, бэктэнэр кэрэк. Кажы крээдэ, кандый каан бистинг союзты, јуулап кэлэрин бис билбэй турубис. Јуулап кэлэри јарт нэмэ. Айдарда качан-да болзо, удурлежып, туружарга бис бэлэн болор кэрэк. Бискэ амыр-энчү јадар кэрэк, јэ, јуу кэлзэ удурлажып бис, јуулажарга бэлэн турар учурлу.

Айдарда, күнинг-лэ иштээр иштэрди бис канайта иштээбис јарамыкту болор.

Бистинг энглэ озо кичээйтэнибис бистинг Союзтагы акту күчү-лэ јаткандар тэкши-лэ јуу кэрэгинэ үүрэнип, таскаар кэрэк мылтыктынг адарын, кандый јуу-јэпсэлин канайта тудунарын билэр кэрэк. Јуу кэрэгинэ, амыр јаткан тушта, бис албатыны јуу кэрэгинэ таскадар кэрэк, эн-лэ озо коммунисттарды, комсомолдорды үүрэдэр. Јуу кэрэгинэ кружоктор эдэлэ, ондо үүрэнэр кэрэк.

Экинчизи, бис, кандай-ла эбэш чөлөөбисти Союз государство јуу-чактанг бэктэнэр кэрэккэ бэрэр учурлу. Кэйгэ учар флотка акту күчү-лэ јаткан албаты, бойынынг сагыжы-ла көп акча бэрди, ол акчала бис, кэйгэ јүрэр (учар) флот эдип јадыбыс.

Учүнчизи, бис, амыр энчү јадор тушта јангы социалист-јадынды бэктэп, тынгыдар кэрэк. Фабрик-заводты көптөдолө, өскө каадарга божырбос. Мал-ажыбысты кичээп, тынгыдалы. Албатыбысты бичик биликкэ, политика кэрэгинэ үүрэдэли. Ишмэкчилэрибисти крэ-

стындар-ла бириктирип, бэктэйли. Бистинг союз канчала эптү, канчала тын болзо, анча-ла оны јэнгэри күч болор.

Бистинг Коминтернанын экинчи бүдурэр ижи, бистинг коммунист партия быс өскө јэрлэрдиг компартиялары-ла тудуш-ла тил алыжып турары, карындаштый эптү јадары, база буржуйга саназы јок туржары.

Революцияны кондуктүрбэй аршаамык эдип турган учун, акту күчү-лэ јаткандарды мэкэлэп, ајыктанбас-эткэн учун, ол партияларла өлгөнчө тартыжарга кэрэк.

Үчүнчи коркушту кэрэк—колонияларда јаткан албатыга айтылар рэволюция-түймээн эдэргэ болыжары: Ондый рэволюция-түймээнгэ, јердин үстүнэ тэкши болорына болышсабыс, буржуйлар ајаарынбас, акту күчү-лэ јаткандарды истэп болбос, онон улам јер үстүнэ тэкши рэволюция болорына јэнгил болор.

Төртинчи сүрэкэй кичээйтэн кэрэк, јаш өскүрүмдэрдн нэ-лэ керэккэ таскадып, рэволюциядаг јангактабас јалтанбас эдип, үүрэдэр кэрэк. Эмди кэлэр јууга јаш өскүрүмдэр бэлэн турар эдип, таскадар кэрэк.

Бэжинчи сүрэкэй кэрэк, јер үстүниг коммунист партияларды түймэнди тэкши баштазын дэп, тынгыдар кэрэк. Ол партияларды карындаш ошкош кару јүрэр-эдип үүрэдэр кэрэк, акту кучулэ јаткан албаты, кажы-да јэрдэ түймэн-рэволюция эткэжин, компартиялар тэкши-лэ болыжып турзын.

Коминтернанын VI-чи конгресс-јууны, коммунист партияларды будурзин дэгэн јакылатазы ондый болгон.

СССР-ДИНГ АКТУ КҮЧҮ-ЛЭ ЈАТКАН АЛБАТЫ-ЗЫ НЭНИ КИЧЭЭР УЧУРЛУ.

СССР-динг акту күчү-лэ јаткан албатызы, айсада коммунисттары, комсомолдары, јер үстүнэ ткэши

Революция болоры бискэ кэрэктү дэп, билэр кэрэк. Жэр үстүнэ тэкши акту күчү-лэ јаткан албаты революция эткэжин, бискэ јуу-чак кэлбэс, амыр энчу јадып, чын карындаштый кандый-ла албаты-ла эптү јадарыбыс, чын социалист-јаңы јүрүмди јазайрыбыс.

Айдарда, кандый-ла јэрдэ акту күчү-лэ јаткан албаты бойлорының јээк-јутпалары-ла турушса, бис оо болыжып турар учурлу.

Бис, социалист-јаңы јурумди кичээп тыгыдар кэрэк, нениг учун дэзэ, јэрдиг устундэги канча бар албаты бистин јаңы јүрүм јазаганыбысты ајыктап јат, оног көрүп үүрэнэргэ јат.

Бис, күнүн лэ эдэр оок-тобыр ишти кичээп бүдүрзэбис, јэр үстүнэ тэкши болор революцияга болыжып јатканыбыс ол дэп, билэр кэрэк.

Оның учун бис албатының мал-ажын көдүрэр кэрэктэрди кичээп, колхозтарды, кооперативтарды, кандый артелдарды ончо тэкши тыгыдар кэрэк, партиялардыг, комсомолдардыг ижин база јарандырап кэрэк.

Оскө каандардыг јэриндэги акту күчү-лэ јаткандар айрыларга буржуйлар-ла јуулашканын кичээп угуп турар кэрэк, ондый түймээнге өйиндэ болыш бэрип турарга кэрэк.

АҖААРУ.

КОМИНТЕРНА ДЭГЭНИ НЭ БОЛОР.

1864 жылда энг башкы Интернационал болгон, ол тушта революцияга күүндү жэр үстүниг ишмэкчилэри бир жэргэ биригип алала, кайда-ла түймээн болзо, болыжып ядарга төс жэр эдэр дэп, шүүнгэн эди.

1864 жылда Лондон дэп, городто (Англия жэри) Англияның ишмэкчилэри баштап, энг башкы организация эткэн, ол жуунга кажы-ла жэрлэрдэи ишмэкчилэри барган. Ол тужында организацияны жэр устуниг ишмэкчилэри бириккэн общество (юн) дэп, адаган болгон.

1866 жылда ол организация жуун эдэлэ оны јөптөгөн. Ол организацияны баштап, башкарган, төзөгөн кижы Карл Маркс болгон. Жэр үстүниг революция-түймээндэрди ол организация энг баштап бириктирип, башкарып турган болгон. Оның жуудары жэр үстүндэ кандый революция түймээндэрди баштап, башкарып айткан тузалу сөстөри бар болгон.

Ол интернационал узак турбай чачылды. Ол интернационалдың члендери Парижтыг Коммуназы-ла кожо түймэгэн, коммуна базыларда интернационал кожо базылганы ол јэ, ол интернационал базылза-да өскө жэрлэрдэги революция-түймээни токтобогон болгон.

Революцияның организациялары база катап биригэлэ интернационал эдэргэ албаданган 1899 жылда Парижта (Францияның төс городы) бир канча жэрлэрдиг ишмэкчилэри жуун эдэлэ, экинчи интернационал төзөди.

Экинчи Интернационал баштап чынла революцианы баштаар организация болгон. Жуу-чак тужында

1914-18 жылдарда ол интернационалдын члендэри буржуйлар јаар јайылган, айдарда эркин јакшы дэгэн коммунистар ол интернационалдан чыккан.

Экинчи интернационал јууды токтозын дэп, айтпай, карын јуулажсын дэп, кӧдӧрӧп турган. Ол онойып турала буржуйларга болыжар, революция кэрэгинэ аршамык эдэр организация болобэргэн. Ол экинчи интернационал эмди-дэ бар, база ондый аршаамык кылыгын кылынганча туры.

Айдарда ол чирик, кылыгы јаман интернационалды таштай ла ишмэкчилэр үчүнчи коммунист интернационал этти, ол Интернационал база башкы Интернационал чылап ишмэкчилэрдин кэрэгин кичээп, бӧдӧрӧп јат.

Үчүнчи Интернационалды 1919 жылда эн башкы јууны (Конгресс) орто тӧзӧгӧн.

Үчүнчи Интернационалды кыскартып Коминтерна дэп, айдар, ол јэр үстүнин канча бар коммунист партияларын бириктирип јат, коммунист партиялар Коминтернын јуунына бойлорынан члендэр тудуп ийэр, ол јуун јэр үстүндэ кандый революция болор кэрэкти башкарып јат.

Коминтернанын уставын, програмказын кӧдрӧ јӧпсингэн коммунист партияларды Коминтерна јуудар.

Коминтернанын оо киргэн јэр үстүнин коммунист партиялардын тӧстӧ бӧдӧрӧр кэрэктэри мындый:

1) Јаан-да оок-та партиянын организациялары бойлорынын јуунында Коминтерна члендэр тудар.

2) Ол тудулган члендэр бойлорынын партияларына кандый кэрэк бӧдӧргэн чидын бэрип турар,

3) Партиянын јаандары јакыган кэрэктэрди оок партиялар кыйалта јок, тӧргэн бӧдӧрӧри.

4) Партиянын дисциплиназын (чэк јӧрӧмин, уставты программаны кэрэксибэй јӧргэн партианы Коминтерна бойынан чыгарып салар.

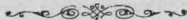
Бистин оппозиция эткэн Троцкий баштаган улусты чыгарып койгон.

Коминтернанын кичээп жатканы-жэр үстүнүн акту күчү-лэ жаткан албатыны тэкши айрып алар, жаңы коммунист жон эдэр дэгэни болор.

Коминтернаны бистинг коммунист партиябыс, В. И. Ленин баштап төзөгөн.

Бистинг партия коминтернаа ончозынан көп киргэн эмди дэ Коминтернанын өзөгү болып жат.

Бистинг партиянын турушканынан өскө жердин карындаш болып турган компартиялар көрүжип, үүренип жат.

КОМИНТЕРННЫҢ 6-ЧИ КОНГРЕССТЭ (ЈУУНЫН- ДА) БҮДҮРГЭН ШҮҮЛТЭ ЈӨБИН КАНАИТА ИШТЭЭРИ.

Коминтернның 6-чи конгресстэ (жуунында) бүдүргөн шүүлтэ јөбин алтай улусты үүрэдэри оны баштаар кижилэргэ сүрээн күч иш болуп туру. Нэниг учун дээ. Эмдигэ јэтрэ 3-чи Коммунистический Интернационалдың ижиниг учурун бичигэн алтай тил дү бичик срагай јок болгон. Бу кэрэктэрдиг учурын партияга киргэн алтайлар билэлбэйт.

Оның учун бу Коминтернның 6-чи конгресстэ жуунындагы бүдүргэн кэрэктэринэ алтайларды үүрэдэин дээ, эн баштап алдындагы 3-чи Коминтернның төзөлгөнинэн бэри база јэр үстүндэги ишмәкчилэрдиг түймәп турганын кыскарта алтай тилилэ јартап айдын бэрэр кэрәк.

Кружоктордо (жуунтулу) үүрәнип турза 6-чи конгрестың јөбин аймактардагы бичикчи партийный улустар баштаар кэрәк.

Бу кэрәкти үүрэдэр јол мундый болор:

Коминтернның 6-чи жуунындагы бүдүргэн шүүлтэ јөбин бичигэн В. Принцевтың бичигин ончозына угуза кычырып, кычырганынаң улам шүүлтэ эдэр кэрәк. Оның кийиндэ кружок бистиг бэргэн программадагы сурактарга каруун бэрзин.

Кычырган бичиктиң учурын куучындажарда баштап үүрәдип турган кижии карта полушарий јерди эки јара жураган план колунда бар болзын. Куучын тужунда адалган государстволарды, јэрләрди картадан (планаң) таап көргүзүп турзын.

Бу программала үүрәнгән кружоктордың члендэри мундый нәмәни билзин:

1) Бастра јәрдин јурагап картаны (планды) та-
нытсын, кандый јәрдә башкаруу ишмәкчиләрлә кре-
стьяндардын колында, кандый јәрдә байлардын ко-
лында туру. База јаан байлу Америка, Англия-ла
Германия госуларстволар кайда турганын. Колониялу
(өскө каандардын колына түшкән) Индия, Египет-лә
Китай јәрдәр кайдагызын таап бәрзин.

2) 3-чи Коминтернның төзөлгөнин база 2-чи
интернационалдын кылык јагнын үч-бажын биләри.

3) База Коминтернның јуунында бүдүргән јоби-
нин мундый эн кәрәктүүн билзин.

а) Јәр үстүндәги капиталистардын мал-јөөжөзи-
нин канча кирәлү өскөнин.

б) Европа-ла кун чыгыжындагы ишмәкчиләрдин
революция (түймәнинин) болуп турганы.

в) Жаңы јуун болорынын суруун, оо ишмәкчи-
ләрдин бәләтәнип СССР ды корууларын.

Үүрәдип баштап барган (руководитель) киж
В. Принцевтын бичик биләринин үстүнә 3-чи Комин-
тернның төзөлгөнин учурин бичигән Ярославскийдын
2-чи бичигиндәги 19-чи куучынды база уч-баш биләр
кәрәк. База биләтәни Коминтерн 6-чи јуунындагы
бүдүргән јобин тургусканы Бухарин Москвадагы парт-
активтын јуунында айткан докладын (бу бичикти иип
турубыс).

Коминтернның 6-чи јуунды куучындажарда ја-
нындагы школдордон карта полушарий алдыртын
куучын тужунда оны көрүн турзын.

2-чи куучын.

БАСТРА ЈӘРДИН ҮСТҮНДӘГИ РЕВОЛЮЦИОН- НЫИ ТҮИМЭЭННИНГ ШТАБЫ (ТӨС)-КОМИНТЕРН БОЛОР.

1. Ончо јәрдәги түймәэндәрди төзин бириктирип
турган Коммунистический Интернациоал нә кәрәк
төзөлгөн.

2. 3 чи Коммунист. Интернац. канайда бажалган, кайда болгон. Онын јаан кэрэктэринин учуры.

3. Јэрдиг планынан (картадан) СССР, Америка, Англия, Франция база Германия кайда турганын. Индия, Китай, Египет база Персия кажы талада јаткайын.

Албатынын башкаруу кандый јэрлэрдэ ишмэкчилэрдин колында, кандый госуларствода капиталистардын колында турганын. Колония, полуколония дэгэни нэ.

4. Јагыс-ла бистин СССР-дэ коммунист партия барба?

Кружоктордын члендеринэ кэрэктү нэмэ:

Коминтерннын 6-чи конгресстин шүүлтэ јобин бичигэн бичик стр. 2—6; 24—27.

а) Карта полушарий (Бастра јэрди эки јарып жураган план).

3-чи куучын.

ӨСКӨ ЈЭРЛЭРДЭГИ КАПИТАЛИСТ БАШКАРУУЛАРДЫҢ ЈАДЫЖЫ, БАЗА ЕВРОПА-ла КҮН ЧЫГЫЖЫНДАГЫ РЕВОЛЮЦИЯ БОЛУП ТУРГАНЫ.

1. Нэнин учун буржуйлар канчала кирэлү байыган-заин алатан астамы там көп болот, јэ ишмэкчилэрлэ крестьяндардын јүрүми уур коомой болот.

2. Кандый кэрэгиндэ өскө јэрдэги госуларстволардын капиталистары бои бойларына јуу јокко јадып болбойт.

3. Эјэн јэриндэги революция нэдэн ары бажалды ол канайта болды. Эјэн јэриндэги буржуйлар нэнин учун ишмэкчилэрлэ крестьяндарын мэкэлэди.

4. 1926 јылдагы Англиядагы ишмэкчилэрдин забастовказы бастра јэр үстүндэги ишмэкчилэргэ нэни көргүзүп билдирди.

5. Нэнин учун капиталист госуларстволарда-ле

колониядагы революциянын жаандап турары јәр үстүндәги капитализм кэрэгинэ буудактап јат.

6. Капиталист госуларстволар энчү амыр там байып тыңгыр, ологго кэм-дэ каршу эдип болбос дэп, кижии айдып болорбо?

Ўрәнип турган улуска кычырары Принцевтын бичиги, стр. 6—20.

4-чи куучын.

ЈЭР ҮСТҮНДЭГИ БОЛОРГО ТУРГАН ЈАҢЫ ЈУУДЫҢ КОРКУДУУ, ОЛ КЭРЭКТЭ БАСТРА ЈЭРДИҢ КОММУНИСТ ПАРТИЯНЫҢ ИЖИ.

1. Совет Союзтын өзүп тыңгып турганы өскө капиталист-госуларстволарга нэ кэрэк коркушту болуп туру.

2. Јаңы бэлэтәнип турган јәр үстүндәги јууды токтодорго бастра јәрдин коммунист партиязы нәни эдэр кэрэк.

3. СССР-ды јуу кэлгәжин тыг јазалду бэлән болзын дэзэ кандыйла партийный' кандидат, комсомол нәни эдэр учурлу.

Кычырар бичиги:

„Коминтерн 6-чи јуунындагы бүткән шүүлтэ бичик„, стр. 20—24.

ОБКОННЫҢ АПО.

Иль №998

У.М.Н.У.2

193

	Ойрот.
2	365

Издательско-Типографское
Объединение „Кызыл Ойрот“